

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain sekä yliopistolain 7 ja 37 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annettua lakia ja yliopistolakia. Tavoitteena on uudistaa eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta koskeva sääntely valtakunnallisten erikoistumiskoulutusta koskevien kehittämislinjausten mukaisesti. Erikoiseläinlääkärikoulutus ei olisi jatkossa tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta. Muutoksella siirrettäisiin koulutukseen liittyvä yleinen ohjausvastuu opetus- ja kulttuuriministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle sekä vahvistettaisiin yliopistojen roolia koulutuksen sisällöllisessä ja laadullisessa ohjauksessa. Yliopistolaista kumottaisiin yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja koskevat säännökset, joita sovelletaan nykytilanteessa ainoastaan erikoiseläinlääkäritutkintoon.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2023.

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomessa oli 505 erikoiseläinlääkärinä vuonna 2021. Tämä on noin 17 prosenttia kaikista Suomen eläinlääkäreistä. Työikäisistä eläinlääkäreistä erikoiseläinlääkärin pätevyys on lähes joka neljännellä. Erikoiseläinlääkäreitä työskentelee eläinlääkintähuollossa erityisesti pieneläinten, hevosten ja tuotantoeläinten sairauksien hoidon ja terveydenhuollon tehtävissä. Osa erikoiseläinlääkäreistä toimii hallinnossa muun muassa elintarvike-turvallisuuteen ja eläintautien vastustamiseen liittyvissä viranomaistehtävissä.

Korkeakoulujen erikoistumiskoulutusta on eri koulutusaloilla kehitetty valtakunnallisten kehittämistavoitteiden mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä esitti vuonna 2013 korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kehittämiseksi uudet linjaukset, jotka painottavat aiempaa voimakkaammin koulutuksen työelämälähtöisyyttä sekä yliopistojen roolia koulutusten rakentamisessa. Linjausten mukaan erikoistumiskoulutusten tutkintomuotoisuudesta luovutaan. Linjaukset on toteutettu muiden alojen erikoistumiskoulutusten osalta, mutta erikoiseläinlääkärikoulutus on vielä uudistamatta.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta on vuonna 2020 asettanut hankkeen eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutuksen uudistamiseksi. Hankkeessa selvitetään tulevaisuuden koulutustarpeita ja osaamistavoitteita, koulutusyhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä koulutuksen suhdetta jatkuvaan oppimiseen ja kansainvälisiin koulutuksiin. Samalla pohditaan tulevaisuuden erikoistumisaloja ja niiden määrää, koulutuksen kestoa, mahdollisuuksia nopeuttaa koulutuksesta valmistumista ja lisätä valmistuvien eläinlääkäreiden määrää sekä koulutuksen resursointia. Hanketta johtaa eläinlääketieteellisen tiedekunnan dekaani, ja hankkeen työryhmissä on yliopiston edustajien lisäksi jäseniä maa- ja metsätalousministeriöstä, Ruokavirastosta, Suomen Eläinlääkäriliitto ry:stä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä, Suomen Hippoksesta sekä yksityisestä eläinlääkäripalveluja tarjoavasta yrityksestä. Tavoitteena on aloittaa uudistettu erikoiseläinlääkärikoulutus vuoden 2023 syksyllä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu korkeakoulujen erikoistumiskoulutusta koskevien kehitysehdotusten ja -suuntausten sekä vireillä olevan erikoiseläinlääkärikoulutuksen kehittämishankkeen tavoitteiden pohjalta. Valmistelun käynnistämisestä on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kesken, ja esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Helsingin yliopiston kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö asetti 28.1.2022 valmistelua koskevan säädöshankkeen (MMM049:00/2021).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö

Yliopistolain (558/2009) 7 §:n mukaan yliopistoissa voidaan suorittaa tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja, jotka suoritetaan ylemmän korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena yliopisto-opetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta.

Pykälän mukaan yliopistotutkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 7 §:ssä mainitaan erikoiseläinlääkärin tutkinto yliopistojen jatkotutkintojen joukossa.

Yliopistolain 7 §:ssä olevan valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yliopistojen tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä yliopistojen koulutusvastuusta eli siitä, mitä tutkintoja missäkin yliopistossa voi suorittaa.

Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (794/2004) säädetään yliopistoissa suoritettavista alemmista ja ylemmistä korkeakoulututkinnoista sekä tieteellisistä ja taiteellisista jatkotutkinnoista. Eläinlääketieteen koulutusalan tutkintoja ovat eläinlääketieteen kandidaatin, eläinlääketieteen lisensiaatin ja eläinlääketieteen tohtorin tutkinnot. Niitä voidaan suorittaa Helsingin yliopistossa. Asetuksen 1 §:n mukaan ammatillisista jatkotutkinnoista säädetään erikseen.

Erikoiseläinlääkärin ammatillista jatkotutkintoa koskevat säännökset ovat erikoiseläinlääkärin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (275/2000). Asetuksen mukaan erikoiseläinlääkärin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin yliopistossa. Tutkintoon johtavaan koulutukseen voidaan ottaa henkilö, jolla on oikeus toimia laillistettuna eläinlääkärinä. Koulutus järjestetään koulutusohjelmoina, joita on kuusi: pieneläinsairaudet, hevossairaudet, tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoito, ympäristöterveydenhuolto, elintarviketuotannon hygieniä sekä tarttuvat eläintaudit. Koulutus on nelivuotinen siten, että yhden vuoden pituinen koulutuksen yleisosa suoritetaan toimimalla erikoisalaan soveltuviissa tehtävissä ja kolmen vuoden pituinen osuus suoritetaan ohjattua harjoittelua sisältävänä yliopistossa ja sen ulkopuolella. Kolmevuotisesta osuudesta enintään kaksi vuotta saadaan suorittaa yliopiston virassa. Koulutukseen sisältyvät lisäksi kurssimuotoinen teoreettinen koulutus sekä erikoisalan kuulustelu tai yliopiston hyväksymä muu opintosuoritus.

Yliopistolain (558/2009) 8 §:n mukaan korkeakoulututkintoon johtava suomen- tai ruotsinkielinen koulutus on maksutonta. Muusta julkisoikeudellisesta opetustoiminnasta yliopisto saa periä maksuja siten kuin yliopistojen suoritteiden maksullisuudesta ja suoritmaksuista säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei aseta sisällöllisiä tai määrällisiä tavoitteita suoritettaville erikoiseläinlääkäritutkinnoille eikä ennakoivaa tarvittavia koulutusmääriä. Erikoiseläinlääkärikoulutuksen järjestämisestä ei huomioida yliopistolain mukaisessa yliopistojen rahoitusmallissa, jonka perusteella yliopistojen perusrahoitus jaetaan, mutta yliopistot voivat käyttää perusrahoitustaan koulutuksen järjestämiseen omilla päätöksillään. Valtion budjetista maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahoista on osoitettu koulutukseen rahoitusta, joka on suunnattu koulutautuvien eläinlääkäreiden erikoistumistehtäviin yliopistolla. Vuonna 2020 rahoitus vastasi 9 henkilötyövuoden resurssia (harjoitteluvirkojen palkkauskustannukset). Erikoiseläinlääkäritutkinnon suorittaa vuosittain keskimäärin hieman alle 20 henkilöä.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) mukaan eläinlääkäriammatti on säännelty ammatti, jossa toimiminen edellyttää Ruokaviraston myöntämää oikeutta toimia laillistettuna eläinlääkärinä. Lisäksi eläinlääketieteen opiskelijoilla on rajatut mahdollisuudet toimia eläinlääkärin tehtävissä opintojensa aikana. Eläinlääkäri ei lain mukaan saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuna. Vaativampia eläinlääketieteellisiä toimenpiteitä ei ole kuitenkaan rajattu erikoistuneiden eläinlääkäreiden yksinoikeudeksi, vaan erikoiseläinlääkärin pätevyudessa on kyse nimikesuojatusta ammattipätevyydestä. Mainitun lain 42 §:n mukaan ainoastaan asetuksella säädettyvät erikoistumisen pätevyysvaatimukset täyttävällä eläinlääkärillä on oikeus ilmoittaa olevansa erikoiseläinlääkäri.

Siltä osin kuin eläinlääkäri on hankkinut erikoiseläinlääkärin pätevyuden ulkomailla, Ruokavirasto päättää hakemuksesta pätevyden tunnustamisesta Suomessa. Tunnustamiseen liittyvät menettelyt riippuvat siitä, onko kyse EU- tai ETA-alueella vai muualla hankitusta erikoispätevyydestä.

EU- ja ETA-alueella hankitun pätevyden vastavuoroista tunnustamista koskee ammattipätevyden tunnustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EU. Eläinlääkärin ammattipätevyys kuuluu direktiivin mukaiseen ns. automaattisen tunnustamisen järjestelmään, mihin liittyy se, että koulutuksen vähimmäisvaatimukset on harmonisoitu EU-lainsäädännöllä. Erikoiseläinlääkärin pätevyys, toisin kuin eri-

koislääkäreiden pätevyys, ei kuulu tähän järjestelmään, vaan direktiivin mukaiseen yleiseen tunnustamisjärjestelmään. Tämä merkitsee, että erikoiseläinlääkärikoulutuksesta ei ole tarkempia EU-tasoisia säännöksiä, mutta vastaanottavan jäsenvaltion on hakemuksesta tutkittava toisesta jäsenvaltiosta tulevan eläinlääkärin erikoispätevyys ja tehtävä tunnustamista koskeva päätös, johon voi liittyä vaatimus korvaavien toimenpiteiden suorittamisesta. Menettelyä koskevat kansalliset täytäntöönpanosäännökset ovat ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015).

2.2 Käytäntö

Suomen hieman yli viidestäsadasta erikoiseläinlääkäristä noin 32 prosenttia on erikoistunut pieneläinsairauksiin ja noin 11 prosenttia hevossairauksiin. Erikoiseläinlääkäreistä noin 24 prosenttia on erikoistunut tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoitoon, noin 20 prosenttia ympäristöterveydenhuoltoon ja elintarviketuotannon hygieniaan ja noin 13 prosenttia tarttuviin eläintauteihin.

Helsingin yliopistossa erikoiseläinlääkäritutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrä on noin 160–200 vuosittain. Määrä on pysynyt pitkään melko tasaisena. Koulutuksen aloittavien määrä on ollut vuosittain 15–44 ja valmistuneiden määrä 19–23. Valmistumisajan mediaani vuosina 2014–2019 oli noin 7,5 vuotta. Mitoitetussa neljän vuoden ajassa valmistuu alle viidesosa opiskelijoista.

Syksyllä 2018 tehdyn kyselyn perusteella ehdottomasti suurin syy hakeutua erikoiseläinlääkärikoulutukseen on eläinlääkärin halu kehittää osaamistaan ja myös rajata työskentelyä tietyn erikoisalan tehtäviin. Kun on selvitetty valmistuneiden erikoiseläinlääkäreiden kokemuksia erikoistumisen vaikutuksista työntekoon ja työmarkkina-asemaan, noin 80 prosenttia on kokenut, että vaikutus osaamiseen on ollut erittäin suuri, ja noin 15 prosenttia on kokenut vaikutuksen suureksi. Yli puolet on kokenut työmotivaationsa lisääntyneen ja työmahdollisuuksiensa parantuneen erikoistumisen myötä erittäin paljon tai paljon. Sen sijaan tulotasoon erikoistumisella on ollut vain melko vähän vaikutusta: Vain noin 7 prosenttia erikoiseläinlääkäreistä koki, että tulotaso on kasvanut paljon tai erittäin paljon, ja yli 40 prosenttia koki, ettei erikoistuminen ole vaikuttanut tuloihin.

Erikoiseläinlääkäreiden määrä oli noin 300 vuonna 2009, eli määrä on kasvanut 13 vuodessa noin 40 prosenttia. Myös eläinlääkäreiden määrä on tänä aikana kasvanut.

Eläinlääkäreiden erikoisosaamisen tarvetta on lisännyt erityisesti lemmikkieläinten diagnostiikan ja hoidon kehitys. Lemmikkieläinten hoitoon ollaan valmiita panostamaan yhä enemmän, joten kehittyneille palveluille riittää myös kysyntää. Tilastokeskuksen julkaisemien, kulutustutkimusten aineistoihin perustuvien tietojen mukaan noin kolmasosalla kotitalouksista on jokin lemmikki, joista yleisimpiä ovat koirat ja kissat. Näiden kotitalouksien lemmikkeihin käyttämä rahamäärä oli lähes kaksinkertaistunut 10 vuoden tarkastelujaksolla (v. 2006–2016) siten, että suurin kasvu oli palveluissa kuten eläinlääkäripalveluissa.

Toinen merkittävä osaamistarvetta lisäävä syy on maatalouden rakennemuutos, johon liittyvät muun muassa tuotannon ketjuuntuminen ja erikoistuminen sekä lisääntynyt digitalisaatio. Rakennemuutoksen myötä nauta- ja sikatilojen määrä on laskenut alle puoleen siitä, mikä se oli 15 vuotta aiemmin, mutta tuotantoeläinten määrä ei ole kuitenkaan laskenut vastaavasti. Esim. nautoja, sikoja, lampaita ja vuohia oli vuonna 2021 noin 2,1 miljoonaa, kun määrä oli vuonna 2006 2,5 miljoonaa. Samassa ajassa siipikarjamäärät ovat kasvaneet merkittävästi.

Muissa kuin eläinlääkäripalvelujen tarjoamiseen liittyvissä tehtävissä eläinlääkintähuollon tehtävien vaatimustasoa ovat kasvattaneet ja edelleen kasvattavat muun muassa elintarvikeketjujen globalisoituminen sekä zoonoosien ja muiden tarttuvien eläintautien merkityksen kasvu.

2.3 Erikoistumiskoulutuksia koskevat kehittämissuunnaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä esitti vuonna 2013 uudet linjaukset korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kehittämiseksi (Asiantuntijuus edellä. Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:7).

Työryhmä laati nykytilan kuvauksen ja arvioinnin, kansainvälisen vertailun sekä ehdotuksen uudeksi korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kokonaisuudeksi. Työryhmä käsitteli laajemmin asiantuntijuutta ja sen kehittämistä sekä erikoistumiskoulutuksen tehtävää, tavoitteita ja asemaa korkeakoulujen, työelämän ja työnantajien, koulutusjärjestelmän ja opiskelijoiden näkökulmasta.

Työryhmä teki useita erikoistumiskoulutuksen toteuttamiseen liittyviä pedagogisia, sisällöllisiä ja koulutuksen organisointiin liittyviä esityksiä. Se linjasi, että ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja yliopistolaisissa tulisi säätää erikoistumiskoulutuksesta, joka täydentää tutkintoon johtavaa koulutusta ja vastaa sellaisen erikoistuneen osaamisen kehittämisen tarpeeseen, jota tutkintoon johtava koulutus tai täydennyskoulutus ei tarjoa. Erikoistumiskoulutusten tulee rakentua työelämälähtöisyyden ohella korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämisosaamiselle ja painoaloille. Koulutusten ei tule ainoastaan reagoida työelämässä ilmenneisiin tarpeisiin, vaan ennakoida työelämän muutoksia ja auttaa uusimman tiedon pohjalta viemään niitä haluttuun suuntaan. Työryhmä ehdotti lähtökohdaksi, että erikoistumiskoulutuksia koskevat lähtökohtaisesti ainoastaan väljät puiteluonteiset lain tason säännökset. Poikkeuksen muodostavat erikoislääkäri-, erikoishammaslääkäri- ja erikoiseläinlääkärikoulutukset.

Linjausten mukaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta koskeva sääntely siirtyy sosiaali- ja terveysministeriön sädöksiin samassa yhteydessä kuin nämä koulutukset siirtyvät osaksi uutta erikoistumiskoulutusten kokonaisuutta. Mainittujen koulutusten ohjaus siirtyy sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen, ja koulutuksen tutkintomuotoisuudesta luovutaan. Linjausten mukaan myös erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luovutaan ja koulutus siirtyy osaksi uutta erikoistumiskoulutusten kokonaisuutta. Tämä muutos valmistellaan yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Työryhmäraportin valmistumisen jälkeen yliopistolakiin lisättiin lailla 1172/2014 erikoistumiskoulutuksia koskeva uusi 7 a § (nykyisin 7 c §), joka tuli voimaan 1.1.2015. Lakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen (HE 241/2014 vp) mukaan erikoistumiskoulutukset ovat jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä luonteeltaan täydennyskoulutusta pysyvämmäksi tarkoitettuja koulutuksia, joita yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät. Erikoistumiskoulutusten tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuusalueilla, joilla ei ole markkinaehtoisena toteutettua koulutustarjontaa. Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää koulutus, jonka laajuudesta, tavoitteista, kohderyhmästä ja opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta on sovittu ammattikorkeakoulujen tai yliopistojen keskinäisessä yhteistyössä yhdessä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Tämä toteuttamistapa vahvistaa korkeakoulujen autonomista asemaa koulutustehtävän suunnittelussa ja toteutuksessa. Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa. Erikoistumiskoulutuksen yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta sekä koulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä säädetään tarkemmin yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Erikoistumiskoulutukset ovat osa koulutusjärjestelmää, ja niiden rahoitus perustuu korkeakoulujen perusrahoitukseen ja opiskelijamaksuihin. Yliopistolakiin lisättyjä säännöksiä vastaavat säännökset lisättiin myös ammattikorkeakoululaikiin lailla 1173/2014.

Lääketieteen ja hammaslääketieteen alan erikoistumiskoulutukset uudistettiin vuonna 2014 (laki 1355/2014), ja niiden tutkintomuotoisuudesta luovuttiin. Koulutukset eriytettiin yliopistolain mukaisesta erikoistumiskoulutuksesta siirtämällä niiden ohjaus opetus- ja kulttuuriministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön ja säätämällä koulutuksista yliopistolain sijasta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sädöksissä. Muutokset toteutettiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) muutoksella (4 a §). Tarkemmat säännökset koulutuksesta ovat erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (55/2020), jossa säädetään koulutukseen ottamisesta, koulutuksen tavoitteista ja

järjestämistavasta, koulutusohjelmista ja niiden pituudesta sekä koulutuksen suorittamisesta. Mainitun uudistuksen yhteydessä aiempi erikoistumistutkintoja koskenut valtioneuvoston asetus kumottiin.

Uudistuksen yhteydessä Terveystieteiden ammattihenkilöiden neuvottelukunnan yhteyteen perustettiin lailla valtakunnallisen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaosto. Sen tehtävänä on arvioida kansallisia koulutustarpeita sekä tehdä aloitteita koulutuksen kehittämiseksi. Jaoston jäsenet edustavat muun muassa julkista ja yksityistä palvelujärjestelmää, terveydenhuolto- ja opetusviranomaisia, yliopistoja sekä erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutusta suorittavia henkilöitä.

Lääketieteen ja hammaslääketieteen alan koulutusta koskevaa asetustasosta sääntelyä on uudistettu viimeksi vuoden 2020 alussa. Selvitysten perusteella todettiin tarve kehittää koulutuksen sisällöllistä ja määrällistä ohjaamista, edelleen vahvistaa yliopistojen roolia koulutuksen koordinoijana ja laadun varmistajana sekä tehostaa yliopistojen ja palvelujärjestelmän välistä yhteistyötä. Uudistuksen myötä erikoisalojen koulutusten pituudesta ei enää säädetä tarkkaan, vaan asetuksessa on määritelty ainoastaan koulutusten vähimmäispituus, joka on erikoislääkärikoulutuksessa viisi vuotta ja erikoishammaslääkärikoulutuksessa kolme vuotta. Yliopistot voivat yhdessä määritellä asetuksen puitteissa kunkin koulutusohjelman pituuden. Valtakunnallinen erikoisalakohdainen kuulustelu ei ole enää välttämätön koulutuksen osa, vaan yliopistoilla on mahdollisuus erikoisalakohdaisesti käyttää myös muita menettelytapoja osaamisen arvioinnissa. Koulutuksessa olevan tulee suorittaa käytännön koulutusta vähintään yhdeksän kuukautta terveystieteiden keskuksessa, mutta vaatimuksesta suorittaa vähintään puolet koulutusajasta yliopistollisen sairaalan ulkopuolella on luovuttu joustavuuden lisäämiseksi.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen rahoitus perustuu yliopistojen yleiskatteelliseen rahoitukseen sekä sosiaali- ja terveysministeriön yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille ja muille laissa säädetyille tahoille maksamaan valtion koulutuskorvaukseen, josta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta järjestävät yliopistot tulivat korvauksen piiriin vuoden 2017 alussa, ja niille maksettiin korvauksina 3,1 miljoonaa euroa vuonna 2021. Kaikkien koulutuskorvauksiin oli vuonna 2021 varattu yhteensä 96 miljoonaa euroa, mistä summasta yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille osoitettiin 61,6 miljoonaa ja terveydenhuollon toimintayksiköille 29,5 miljoonaa euroa.

Eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta koskevaan sääntelyyn ei ole edellä kuvattujen valtakunnallisten kehittämislinjausten valmistumisen jälkeen tehty muutoksia. Koulutuksen kehittämistarpeita on laajemmin selvitetty edellisen kerran opetusministeriön vuonna 2008 asettamassa työryhmässä (Eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta selvittävä raportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:17). Työryhmän raportissa kuvataan kansallista ja jossain määrin myös kansainvälistä erikoistumiskoulutusta, eläinlääkäreiden tehtäväkenttää ja erikoisosaamistarpeita sekä näihin liittyviä toimintaympäristön muutoksia. Työryhmä katsoi tehtyjen kyselyiden ja kuulemisten perusteella, että erikoistumisaloilla ei ollut siinä tilanteessa tarvetta suuriin sisällöllisiin muutoksiin kuten uusien erikoistumisalojen perustamiseen tai nykyisten alojen poistamiseen. Työryhmän ehdotuksiin ei tämän vuoksi liittynyt eikä niiden pohjalta toteutettu säädösmuutoksia.

Työryhmän näkemysten mukaan oli kuitenkin tarvetta erikoistumisalojen sisällölliseen kehittämiseen toimintaympäristöstä lähtevien osaamisvaateiden perusteella. Lisäksi erikoiseläinlääkäreiden valmistumismääriä pidettiin liian vähäisinä verrattuna erikoistumistutkintoa suorittavien eläinlääkäreiden määrään ja työelämän vaatimuksiin. Myös koulutukseen kuuluvan syventävän osan suorituspaikkoja todettiin olevan vain vähän, eikä yliopistolla katsottu olevan mahdollisuuksia resursoida opiskelijoiden ohjaukseen tarpeeksi henkilöitä. Raportissa ehdotettiin muun muassa ohjaajien määrän ja koulutuspaikkojen lisäystä asettaen tavoitteeksi erikoistumistutkintojen ja erikoistuneiden eläinlääkäreiden määrän kaksinkertaistamisen seuraavien kymmenen vuoden kuluessa. Tavoitetilaksi asetettiin, että erikoiseläinlääkäriin pätevyys olisi 30 prosentilla ammattikunnasta.

2.4 Nykytilan arviointi

Eläinlääkäreiden halukkuus suorittaa erikoiseläinlääkärikoulutus on suurta, ja valmistuneet kokevat, että erikoistuminen lisää merkittävästi heidän osaamistaan ja nostaa työmotivaatiota. Koulutuksella kokonaisuutena

on olennainen merkitys ammattikunnan osaamistason kohottamisen ja yhteiskunnallisiin osaamistarpeisiin vastaamisen kannalta. Ongelmana on kuitenkin opintojen viivästyminen. Erikoiseläinlääkäritutkinnon todellisen suorittamisajan mediaani on 3,5 vuotta koulutusohjelman suunniteltua kestoa pidempi. Tähän ongelmaan on yhtenä keskeisenä syynä ohjatun työpaikkakoulutuksen suorittamispaikkojen vähäisyys. Myös ohjaajaresurssin niukkuudella on vaikutusta opintojen pitkittymiseen. Usealla eläinlääkärillä ei myöskään ole henkilökohtaisista syistä tai esimerkiksi vakituiseen työhönsä liittyvän sijaisen saannin vaikeuden vuoksi mahdollisuutta opiskella täysipäiväisesti.

Vuonna 2009 työryhmätyönä asetettujen tavoitteiden mukaan erikoiseläinlääkäreiden määrä olisi tarpeen kaksinkertaistaa vuoden 2019 loppuun mennessä ja erikoiseläinlääkäriin pätevyys tulisi olla 30 prosentilla ammattikunnasta. Eläinlääkäreiden määrä on raportin valmistumisen jälkeen noussut noin 40 prosenttia ja erikoiseläinlääkäriin pätevyys on alle neljänneksellä työelämässä toimivista eläinlääkäreistä, joten tavoitteita on merkittävästi lähennetty, mutta niitä ei ole saavutettu.

Erikoiseläinlääkärikoulutus on nykyään tutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutus ei ole kuitenkaan luonteeltaan ja toteutustavaltaan yliopiston muihin tutkintoihin rinnastuvaa koulutusta, vaan työssäoloaikana tarjottavaa työelämän tarpeista lähtevää erikoistumista. Sen vuoksi ei ole välttämätöntä säätää erikoiseläinlääkärikoulutuksesta tutkintoon johtavana koulutuksena. Tutkintomuotoisuudesta luopumista puoltaa myös se, että koulutus on nykytilanteessa ainoa tutkintomuotoinen erikoistumiskoulutus. Tutkintomuotoisuus ei myöskään ole edellytys oikeudelle käyttää erikoiseläinlääkäriä nimikettä.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksen yleinen ohjaus olisi hallinnollisesta näkökulmasta ja koulutuksen kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaista siirtää maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle, jolla on vastuu eläinlääkintähuoltojärjestelmästä ja jonka määrärahoista erikoistumiskoulutusta jo rahoitetaan.

Vastaava uudistus on todettu tarpeelliseksi ja toteutettu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla erikoiseläinlääkäriin ja erikoishammaslääkäriin koulutuksia koskien. Terveystieteiden sektorilla ohjaukseen liittyvä rahoitusjärjestelmä, josta rahoitetaan muun muassa terveydenhuollon palvelujärjestelmälle aiheutuvia kustannuksia, eroaa kuitenkin merkittävästi erikoiseläinlääkärikoulutuksen rahoituksesta.

Nykyinen järjestelmä, jossa erikoiseläinlääkärikoulutuksen sisältöihin ja toteuttamiseen liittyvä vastuu on ollut yliopistoilla, on toiminut hyvin koulutuksen järjestämisen näkökulmasta, ja yliopiston vastuuta erikoiseläinlääkärikoulutuksen sisällöstä ja laadusta tulisi edelleen vahvistaa. Myös lääketieteen ja hammaslääketieteen alan koulutuksia koskevia säännöksiä on viime vuosina joustavoitettu yliopistojen roolia painottaen, kuten jaksossa 2.3 on esitetty.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksesta säädetään nykyisin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Järjestelmä on hidas reagoimaan nopeastikin muuttuviin tarpeisiin, joita eläinlääketieteen ja eläinlääkintähuollon kehitys sekä eläinlääkäripalveluiden tarjontaan ja kysyntään liittyvät muutokset saattavat aiheuttaa. Uuden koulutusohjelman perustaminen edellyttää kuitenkin, että ohjelma on riittävän laaja ja että erikoisosaamiselle on riittävästi kysyntää työelämässä. Yhdeksi uudeksi tarpeeksi on tunnistettu eläinten hyvinvointia ja eläinsuojeluvalvontaa koskevan osaamisen vahvistaminen esimerkiksi virkaeläinlääkäriin tehtävissä toimivilla johtuen eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön uudistamisesta ja toisaalta eläinsuojelutapausten monimutkaistumisesta. Lisäksi on pohdittu yleiseläinlääketieteen osaamisen vahvistaminen kunnaneläinlääkäriin tehtävissä. Koulutuksesta voitaisiin säätää jatkossa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella nykyisen valtioneuvoston asetuksen sijaan, mikä nopeuttaisi tarvittavien säädösmuutosten käsittelyä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää erikoistumiskoulutusten kokonaisuutta uudistamalla erikoiseläinlääkärikoulutus vastaamaan valtakunnallisia linjauksia.

Tavoitteena on parantaa eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutuksen työelämävastaavuutta, helpottaa koulutuksen sisällöllistä kehittämistä sekä tiivistää koulutuksen yhteyttä palvelujärjestelmään ja ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtäviin. Tätä kautta pyrkimyksenä on edistää laadukkaiden eläinlääkäripalveluiden tuottamista sekä lisätä erityisosaamista muissakin tehtävissä kuten eläinten terveyden sekä elintarvike- ja ympäristöhygienian valvonnassa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksen mukaan erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luovuttaisiin ja koulutus siirtyisi osaksi nykyistä uudistettua erikoistumiskoulutusten ja ammatillisten jatkokoulutusten kokonaisuutta opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän vuonna 2013 esittämien korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kehittämislinjausten mukaisesti. Keskeisenä ehdotuksena on myös koulutuksen hallinnollisen vastuun siirtäminen opetus- ja kulttuuriministeriöstä maa- ja metsätalousministeriölle. Tämä muutos ei merkitsisi olennaista eroa nykyiseen käytäntöön, sillä maa- ja metsätalousministeriö jo nykyisin huolehtii koulutuksen resurssiohjauksesta sekä osallistuu koulutuksen kehittämisen suunnitteluun yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksesta ja sen ohjauksesta säädettäisiin eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annettussa laissa. Erikoiseläinlääkärikoulutus olisi jatkossa laillistamisen edellytyksenä olevan eläinlääkärin peruskoulutuksen jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta, jota Helsingin yliopisto järjestäisi. Erikoiseläinlääkärikoulutus järjestettäisiin koulutusohjelmalla, jonka tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna olisi kolme vuotta. Koulutuksen keston rajaaminen nykyisestä edellyttäisi, että vuoden mittainen työskentely erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä, joka muodostaa tällä hetkellä koulutuksen yleisosan, olisi jatkossa koulutukseen pääsyn ehtona. Koulutuksen tavoitteellinen suorittamisaika viittaa koulutusohjelman suunniteltuun keston, ja esimerkiksi muualla hankitun osaaminen tunnustaminen voi yksittäistapauksissa vaikuttaa siihen, että suorittamisajat voivat jäädä tavoiteaikaa lyhyemmiksi.

Yliopisto ottaisi opiskelijat ja päättäisi opiskelijavalinnan perusteista. Yliopisto päättäisi myös opiskelijan mahdollisuudesta lukea hyväkseen mahdollisia aiemmin suoritettuja samantasoisia opintoja kuten ulkomailla suoritettuja opintoja taikka korvata tällaisilla opinnoilla koulutukseen kuuluvia opintoja.

Eläinlääkärirekisteriä koskevissa säännöksissä otettaisiin huomioon erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuuden poistuminen. Lisäksi Ruokavirastolle säädettäisiin mahdollisuus tarvittaessa merkitä rekisteriin tietoja muidenkin jatkokoulutusten kuin erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittamisesta.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksesta säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vastaavaan tapaan kuin voimassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin erikoiseläinlääkärikoulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista ja muista opintojen perusteista. Yliopisto vastaisi koulutuksen sisällöstä ja sen laadusta. Tarkoitus on, että uusi sääntely olisi nykyistä sääntelyä jonkin verran väljempää, mikä lisäisi koulutuksen järjestämiseen joustavuutta ja esimerkiksi mahdollistaisi koulutuksen toteuttamiseen liittyvän yliopiston ja muiden tahojen välisen yhteistyön aiempaa laajemmin.

Yliopistolaista esitetään kumottaviksi yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja koskevat säännökset, sillä ne jäisivät tarpeettomiksi, kun viimeiseltäkin tutkintomuotoiselta erikoistumiskoulutukselta poistuisi ehdotuksen mukaisesti tutkintostatus. Uudistuksen yhteydessä on tarkoitus kumota myös voimassa oleva erikoiseläinlääkärin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä annettu valtioneuvoston asetus.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Ehdotettuun hallinnonalasiirtoon ei liittyisi määrärahojen tai henkilötyövuosien siirtoa opetus- ja kulttuuriministeriöstä maa- ja metsätalousministeriöön, vaan siirto olisi budjettivaikutuksiltaan neutraali.

Ehdotettu ohjausvastuun siirto ministeriöiden välillä ei myöskään vaikuttaisi yliopiston rahoitukseen, sillä erikoiseläinlääkärikoulutukseen suunnattava budjettirahoitus yliopistolle kanavoidaan jo tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön eikä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan menomomentilta (valtion talousarvion momentti 30.20.62, eräät valtionavut, siirtomääräraha 2 v).

Momentilta on vuosittain myönnetty Helsingin yliopistolle valtionapua käytettäväksi erikoistuvien eläinlääkäreiden harjoittelupaikkojen kustannuksiin. Määrärahan arvioitu käyttö tähän tarkoitukseen on valtion vuoden 2022 talousarvion mukaan 400 000 euroa. Kuitenkin erikoistuvien eläinlääkäreiden ohjaamiseen liittyviin resursseihin on liittynyt niukkuutta pidemmän aikaa, mikä käy ilmi mm. jaksossa 2.3 mainitusta erikoiseläinlääkärikoulutuksen kehittämistarpeita arvioineen työryhmän raportista.

Koulutuksen tutkintomuotoisuuden poistuessa koulutukseen ei sovellettaisi yliopistolain 8 §:n säännöstä tutkintoon johtavan koulutuksen maksuttomuudesta. Tämä merkitsee, että yliopistojen toiminnassa perittävistä maksuista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1082/2009) olisi jatkossa mahdollista säätää siitä, että yliopisto voi periä koulutuksesta maksuja opiskelijalta, sekä maksujen suuruudesta.

Erikoiseläinlääkäritutkinnon muuttumisesta erikoiseläinlääkärikoulutukseksi aiheutuisi eläinlääkärirekisteriin vähäinen päivitystarve viimeistään siinä vaiheessa, kun uudenmuotoisen koulutuksen aloittavat saavat opintonsa päätökseen. Rekisterisovelluksen päivitys tehtäisiin olemassa olevilla resursseilla kattaen siihen liittyvät kustannukset hallinnonalan kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten ja yliopiston toimintaan

Ehdotuksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön vastuu erikoiseläinlääkärikoulutusta ohjaavana viranomaisena päättyisi ja vastuu siirtyisi maa- ja metsätalousministeriölle.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksen ohjauksen siirto maa- ja metsätalousministeriöön ei merkitsisi muutosta siihen, että koulutuksen keskeiset tavoitteet määriteltäisiin edelleen säädöstasolla. Nykyistä suurempi osa perussäännöksistä olisi ehdotuksen mukaan lain tasolla.

Vastuu erikoiseläinlääkärikoulutuksen sisällöstä, laadusta ja koulutettavien ottamisesta koulutusohjelmiin olisi edelleen Helsingin yliopistolla.

Ehdotus ei aiheuttaisi muutoksia Ruokaviraston toimivaltaan päättää henkilön oikeudesta käyttää erikoiseläinlääkäriä nimikettä silloin, kun erikoiseläinlääkärikoulutusta vastaava koulutus on suoritettu ulkomailla. Ehdotus, jonka mukaan Ruokavirasto voisi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tietoja myös muusta jatkokoulutuksesta kuin erikoiseläinlääkärikoulutuksesta, ei merkitsisi virastolle velvoitteita ei uusia tehtäviä.

4.2.2 Vaikutukset eläinlääkäriammattin harjoittamiseen

Ehdotus ei aiheuttaisi muutoksia siihen, että erikoiseläinlääkäri on nimikesuojattu ammattinimike, jota saavat käyttää vain erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittaneet eläinlääkärit. Nimikkeen käyttöön olisi oikeus paitsi ehdotetun uuden erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittaneilla, myös kumottavien säännösten mukaisen tutkinnon suorittaneilla. Lisäksi nimikettä saisivat käyttää ne, joille tämä oikeus on myönnetty viranomaisen tekemällä päätöksellä ulkomailla suoritettun erikoiseläinlääkärikoulutuksen perusteella.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luopumisen ei arvioida vaikuttavan erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittavien henkilöiden työmarkkina-asemaan. Erikoiseläinlääkäritutkinto tai -koulutus ei esimerkiksi tuota suoraan virkakelpoisuutta tai ole eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain mukaan

edellytys tietyissä eläinlääkärin tehtävissä toimimiselle. Eläinlääkäriammattin harjoittaja ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä. Vaativimpien, erityistä osaamista edellyttävien toimenpiteiden kannalta merkitystä ei ole sillä, onko mahdollinen erikoiseläinlääkärikoulutus tutkintomuotoinen vai ei.

Esitykseen sisältyvän yliopistolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen siirtymäsäännöksellä selkeytettäisiin ja turvattaisiin niiden opiskelijoiden asema, jotka lain voimaantulohetkellä suorittavat kumottavien säännösten mukaista tutkintoon johtavaa koulutusta. Näillä opiskelijoilla olisi oikeus valita, suorittavatko tutkintoon johtavat opintonsa loppuun vai siirtyvätkö heti uudistettuun koulutukseen. Siirtymäaika kestäisi neljä vuotta, jonka jälkeen opiskelijat, joiden opinnot olisivat vielä kesken, siirtyisivät automaattisesti uudenmuotoiseen koulutukseen.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vastuu eläinlääkintähuollon palvelujärjestelmän toiminnasta on maa- ja metsätalousministeriöllä. Erikoiseläinlääkärikoulutuksen ohjauksen siirrolla maa- ja metsätalousministeriö saisi paremman mahdollisuuden ohjata yliopistojen vastuulle kuuluvan erikoiseläinlääkärikoulutuksen kehittämistyötä palvelujärjestelmän tarpeita vastaavaksi ja tarvittaessa puuttua esimerkiksi mahdolliseen erikoisalakohlaiseen epätasapainoon. Uudistuksella pyritään myös turvaamaan erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittaneiden määrän tasapainoinen kehitys.

Tutkintomuotoisuudesta luopuminen selkeyttäisi erikoiseläinlääkärikoulutuksen asemaa tutkinnon jälkeisenä työelämäläheisenä koulutuksena.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehto esitetylle muutokselle olisi nykyisen erikoiseläinlääkäritutkinnon säilyttäminen. Toinen vaihtoehto olisi koulutuksen tutkintomuotoisuudesta luopuminen siten, että koulutuskohtaisesta erityislainsäädännöstä luovuttaisiin ja koulutus muutettaisiin yliopistolain 7 c §:ssä säädettyksi korkeakoulujen erikoistumiskoulutukseksi.

Tutkintomuotoisuuden säilyttämistä ei pidetä tarkoituksenmukaisena, sillä se olisi ristiriidassa korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksia koskevien valtakunnallisten kehityssuuntausten kanssa. Muiden vastaavankaltaisten koulutusten osalta tutkintomuotoisuudesta on jo luovuttu.

Yliopistolain 7 c §:n mukaisten korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten lainsäädännöllinen ohjaus on vain puiteluonteista. Kaikkia yliopistojen erikoistumiskoulutuksia koskevat lähtökohtaisesti samat yleisluonteiset tavoitesäännökset. Se, mitä koulutuksia järjestetään ja millä aloilla niitä järjestetään, sekä eri koulutusten laajuus ja koulutuskohtaisten tavoitteiden asettaminen perustuvat pääasiassa vain yliopistojen kesken ja työelämän osapuolten kanssa tehtävään sopimukseen. Esityksessä katsotaan, että erikoiseläinlääkärikoulutuksen laajuus ja yhteiskunnallinen merkitys sekä koulutukseen osoitettu valtion budjettirahoitus puoltavat sitä, että koulutuksen lainsäädännöllinen perusta on vahvempi kuin yliopistolain 7 c §:ssä säädetty. Laintasoiset koulutuskohtaiset säännökset ja asetuksenantovaltuus turvaavat mahdollisuuden vaikuttaa koulutukseen poliittisessa päätöksentekoprosessissa, mikä voi olla tarpeen esimerkiksi muuttuvien yhteiskunnallisten tarpeiden perusteella. Yliopistolain 7 c §:n puitteissa toimiminen ei myöskään mahdollistaisi ehdotettua erikoiseläinlääkärikoulutuksen yleisen ohjausvastuun siirtoa maa- ja metsätalousministeriölle.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Eurooppalainen erikoistumiskoulutus

Eurooppalainen eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutus alkoi vuonna 1989, kun eläinlääkärit muodostivat työryhmän erikoistumiskoulutuksen kehittämiseksi. Vuonna 1990 perustettiin eurooppalainen järjestö European Association for Veterinary Specialisation (EAVS) valmistelemaan erikoistumiskoulutusta. Euroopan komission eläinlääkärikoulutuksen neuvoa-antava komitea, Advisory Committee on Veterinary Training (ACVT) käsitteli ja hyväksyi vuonna 1992 järjestön laatiman luonnoksen erikoistumiskoulutuksen kehittämisestä.

European Board for Veterinary Specialisation (EBVS) on eläinlääketieteen erikoisalojen (European college) kattojärjestö, jonka Utrechtin kauppakamari on rekisteröinyt. Järjestöllä on sen jäsenten valitsema toimeenpaneva komitea ja useita valiokuntia sekä tarvittavaa henkilökuntaa. EBVS:n tehtävinä on mm. tunnustaa ja arvioida uudet eurooppalaisen koulutuksen erikoisalat, ylläpitää rekisteriä eurooppalaisen erikoistumisen suorittaneista (Diplomate of European College) sekä taata koulutuksen taso monitoroimalla kaikkia hyväksytyjä erikoisaloja ja niiden toimintaa.

Verrattuna kansalliseen erikoistumiseen, eurooppalainen erikoistuminen on kapea-alaisempaa, mutta syvemmälle menevää. Tällä hetkellä eurooppalaista koulutusta järjestää 27 erikoisalaa, ja koulutusjärjestelmä käsittää yli 38 erikoispätevyyttä (qualification). Erikoisalojen toimintaa ohjaavat EBVS:n säännöt (constitution) ja toimintaohjeet (policies and procedures). Koulutus on opiskelijalle maksullista. Koulutuksen on suorittanut yli 4 000 eläinlääkärinä, näiden joukossa yli 40 suomalaista.

Koulutuksen kesto on vähintään 4 vuotta. Erikoistumista suunnittelevan tulee eläinlääkäriksi valmistumisensa jälkeen toimia 1–2 vuotta soveltuvassa eläinlääkäripraktiikassa (ns. internship) ennen hakeutumistaan ohjelmaan. Erikoistumisohjelma (nk. residenssi) sekä erikoistumispaikka tai -paikat tulee hyväksyttää aina ennen ohjelman aloittamista. Koulutettavalla tulee olla nimettynä ohjaaja, jolla on alan erikoistumiskoulutus (Diplomate).

Opiskelu sisältää erikoisalasta riippuen käytännön opiskelua, tutkimustyötä ja vähintään kahden kansainvälisen vertaisarvioitun artikkelin kirjoittamisen sekä vuosittaisen tarkan raportoinnin erikoisalan lautakunnalle. Kun kaikki vaaditut suoritukset on hyväksytysti tehty, tulee erikoistuvan eläinlääkäriin läpäistä vaativa alakohdainen kuulustelu, jossa yleensä on sekä kirjallisia että suullisia osia.

Jokaisen koulutuksen läpäisseen tulee nimikkeensä säilyttääkseen käydä läpi pätevyytensä uudelleenarviointi joka viides vuosi. Arviointi perustuu raportointiin omasta aktiivisuudesta kuluneiden viiden vuoden aikana. Erikoisala joko hyväksyy tai hylkää raportin. Jos henkilö ei tee hyväksyttyä raporttia, hänen statuksensa muuttuu ei-aktiiviseksi jäseneksi.

Eurooppalaista erikoistumisjärjestelmää rakennettaessa on otettu vahvasti mallia Yhdysvaltojen vastaavasta järjestelmästä, mistä johtuen järjestelmät ovat keskenään hyvin samankaltaisia.

Erikoistumiskoulutus muissa Pohjoismaissa

Ruotsissa erikoiseläinlääkärikoulutusta ja -pätevyyttä koskevat perussäännökset ovat eläinlääkintähuollon ammattihenkilöitä koskevassa laissa ja asetuksessa (lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård; förordningen (2009:1386) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård)). Alakohtaista erikoistumista osoittavat nimikkeet (specialistkompetens i ...) ovat samoin kuin Suomessa suojattuja ammattinimikkeitä, eli mitään ammattitehtäviä ei ole lainsäädännöllä rajattu vain erikoiseläinlääkäreille. Nimikkeen käyttöoikeudet myöntää Maatalousvirasto (Jordbruksverket) hakemuksesta. Erikoisalat on nimetty ja koulutusta koskevat vaatimukset asetettu Jordbruksverketin määräyksillä.

Erikoiseläinlääkärikoulutusta järjestää Ruotsin eläinlääkäriiliitto (Sveriges Veterinärförbund). Aiemmin koulutuksen sisällöstä, vaatimuksista ja koulutuspaikoista on päättänyt Jordbruksverket, mutta vuoden 2022 alusta

voimaan tulleen uudistuksen myötä nämä tehtävät on keskitetty koulutuksen järjestäjälle. Samassa uudistuksessa on tehty muutoksia erikoistumisaloihin: Koirien ja kissojen sairauksien, hevossairauksien, sikojen sairauksien ja nautojen sairauksien erikoistumisalat ovat säilyneet, mutta niiden lisäksi ovat tulleet pieneläinsairauksien sekä pienten märehitijöiden sairauksien erikoistumisalat. Elintarvikehygienian erikoistumiseen on tullut sisällöllisiä muutoksia, ja alan nimi on muuttunut (veterinär folkhälsa).

Ruotsalainen koulutus pitää sisällään vähintään kolme vuotta ohjattua harjoittelua erikoistuneen eläinlääkärin ohjauksessa. Lisäksi koulutukseen kuuluu erikoisalan syventäviä kursseja ja konferensseja, kirjallisuuteen perehtymistä ohjauksessa, alaan liittyvä kirjallinen työ sekä kuulustelu. Pääsyvaatimuksena koulutukseen on oikeus toimia laillistettuna eläinlääkärinä. Aiemmat lisävaatimukset, jotka koskivat pääsyä nautojen ja sikojen sairauksia sekä elintarvikehygieniaa koskevaan koulutukseen, ovat poistuneet. Ruotsin eläinlääkäriliitto kerää koulutuksesta maksuja, joiden suuruusluokka on noin 6 000 euroa.

Kissoihin ja koiriin tai hevosiin erikoistuneet voivat erikoistua edelleen suppeammin tietylle aihealueelle kuten sisätauteihin, kirurgiaan, silmäsairauksiin tai lisääntymistieteisiin. Vuoden 2022 alusta koirien ja kissojen sairauksien erikoiseläinlääkäreille on avautunut joitakin uusia erikoistumismahdollisuuksia, ja hevosten sairauksien erikoiseläinlääkäreille lisäerikoistuminen ("steg 2") on alkanut vasta tällöin. Lisäerikoistumisen kesto on noin 2–3 vuotta, ja sen suorittaminen oikeuttaa ilmoittamaan suojatussa ammattinimikkeessä erikoistumisen aihealueen (esim. specialistkompetens i kirurgi hos hund och katt).

Ruotsissa erikoiseläinlääkärien määrä oli vuosituhaten vaihteessa suunnilleen sama kuin Suomessa eli vain noin 300, mutta on sen jälkeen noussut ripeästi. Jo koirien ja kissojen sairauksiin erikoistuneita eläinlääkäreitä on tällä hetkellä noin 350. Lisäerikoistumisen on suorittanut noin 70 erikoiseläinlääkäriä.

Norjassa erikoiseläinlääkärikoulutusta järjestää Norjan eläinlääkäriliitto (Den Norske Veterinærforening), jolle ministeriö (Landbruksdepartementet) on delegoinut asiaa koskevan toimivallan. Elintarvikevirasto (Mattilsynen) vahvistaa koulutusta koskevat puitteet ja myöntää koulutuksen suorittaneille oikeuden käyttää nimityksuojattua erikoisalan ammattinimikettä. Nimikkeen käyttöoikeus on voimassa viisi vuotta, ja se voidaan uudistaa hakemuksesta, jos uusimista koskevat vaatimukset täyttyvät.

Erikoisaloja on viisi: Vesiviljely ja kalataudit, hevoseläinten sairaudet, koirien ja kissojen sairaudet, tuotantoeläinten sairaudet sekä eläinlääkinnällinen kansanterveysyö. Opiskelu sisältää kursseja, ohjattua harjoittelua, itseopiskelua ja kuulustelun.

Tanskassa erikoiseläinlääkärikoulutuksen hallinnoinnista ja koulutussisällöistä vastaa Tanskan eläinlääkäriyhdistys (Den Danske Dyrlegeforening). Erikoisalat ovat lähtökohtaisesti suppeita: Erikoistua voi esimerkiksi dermatologiaan, onkologiaan tai röntgentutkimuksiin. Erikoiseläinlääkäri-nimikkeen "specialdyrlæge" myöntää hakemuksesta Tanskan eläinlääkintä- ja elintarvikevirasto (Fødevarestyrelse). Pätevyyden saaminen edellyttää vähintään kolmen vuoden mittaista täydennyskoulutusta ja vähintään 4 vuoden mittaista käytännön kokemusta erikoisalalta. Lisäksi täytyy olla osallistunut erikoisalan tieteellisiin tilaisuuksiin ja julkaissut alaa koskevia artikkeleja.

6 Lausuntopalaute

(Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, yliopistot, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, aluehallintovirastot, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Suomen Eläinlääkäripraktikot ry, Suomen Yksityiset eläinlääkärit ry, Suomen valvontaeläinlääkäriliitto, Eläinlääkärihygienikkojen yhdistys, Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, Eläinlääketieteen kandidaattiyhdistys ry, Suomen Kuntaliitto, KT Kunta- ja hyvinvointialueuudistajat, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Elintarviketeollisuusliitto, Eläinten terveys ETT ry sekä SEY Suomen Eläinsuojelu.)

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta

32 §. Eläinlääkärirekisteri. Pykälän 1 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi. Muutos viranomaisissa on tapahtunut Ruokavirastosta annetulla lailla 371/2018. Mainitun lain 10 §:n mukaisesti muussa laissa olevalla viittauksella Elintarviketurvallisuusvirastoon tai Maaseutuvirastoon on tarkoitettu lain voimaantulon jälkeen Ruokavirastoa.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että rekisteriin talletettavina tietoina mainittaisiin tiedot mahdollisesti suoritetusta erikoiseläinlääkärikoulutuksesta. Voimassa olevassa kohdassa mainitaan tiedot mahdollisesti suoritetusta erikoiseläinlääkäritutkinnosta. Näin ollen rekisteristä kävisivät ilmi nimikesuojatut erikoiseläinlääkäriin pätevyydet riippumatta siitä, onko suoritettu koulutus ollut tutkintoon johtavaa koulutusta vai ehdotettua uudentyyppistä erikoiseläinlääkärikoulutusta.

Pykälän 3 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi. Momenttiin myös lisättäisiin säännös, jonka mukaan Ruokavirasto voisi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tietoja muustakin suoritetusta jatkokoulutuksesta kuin erikoiseläinlääkärikoulutuksesta. Ruokavirasto on jo merkinnyt rekisteriin tietoja tiettyihin virkatehtäviin pätevöittävistä tarkastuseläinlääkäri- ja hygieenikkotutkinnoista. Myös joidenkin muiden koulutusten merkitseminen rekisteriin voi olla perusteltua, sillä lain mukaisessa valvonnassa voidaan joutua arvioimaan muun ohella sitä, onko eläinlääkäri ammatissaan ryhtynyt toimenpiteisiin, joihin hänen koulutustaan on pidettävä riittämättömänä. Säännös ei loisi Ruokavirastolle velvollisuutta jatko- ja täydennyskoulutusten rekisteröintiin, vaan Ruokavirasto päättäisi tietojen merkitsemisestä itsenäisesti oman valvontatehtävänsä puitteissa.

39 §. Muutoksenhaku. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa olisi yliopistolain muutoksenhakusäännökseen kohdistuva informatiivinen viittaussäännös. Yliopistolain 82 §:n mukaan opiskelija voi hakea esimerkiksi opiskelijaksi ottamista koskevaan yliopiston päätökseen muutosta tekemällä oikaisuvaatimuksen. Lain 83 a ja 84 §:n mukaan joihinkin oikaisuvaatimuksia koskeviin päätöksiin voidaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

40 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälässä Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi. Lisäksi pykälän säännöstä, joka koskee Ruokaviraston ja aluehallintoviraston oikeutta saada salassapitosäännösten estämättä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi *tarpeellisia* tietoja ja selvityksiä, muutettaisiin siten, että oikeus koskisi tehtävien suorittamiseksi *välttämättömiä* tietoja ja selvityksiä.

41 b §. Erikoiseläinlääkärikoulutus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin erikoiseläinlääkärikoulutuksen tavoitteista ja asemasta koulutusjärjestelmässä. Erikoiseläinlääkärikoulutus olisi jo työelämässä toimineille eläinlääkäreille järjestettävää koulutusta, jonka tavoitteena on syventää eläinlääkäriin osaamista ja asiantuntijuutta tiettyllä erikoisalalla sekä varmistaa erikoisalan osaaminen eläinlääkintäalan palvelujärjestelmässä ja muissa eläinlääkärille soveltuvissa tehtävissä. Käytännössä koulutus olisi eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon jälkeistä koulutusta, mutta laki ei asettaisi esteitä sille, että koulutuksen voisi suorittaa myös vastaavantasoisien eläinlääkärikoulutuksen ulkomailla suorittanut henkilö.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin koulutusvastuusta. Vastuutahosta säädettäisiin lain tasolla, mikä merkitsisi poikkeusta siihen, että yliopistojen koulutusvastuusta säädetään yleensä valtioneuvoston asetuksella. Esityksessä ei kuitenkaan pidetä tarkoituksenmukaisena sitä, että erikoiseläinlääkärikoulutuksen järjestäjästä säädettäisiin asetuksella, sillä Helsingin yliopisto on ainoa yliopisto Suomessa, joka järjestää eläinlääketieteen peruskoulutusta ja jolla sen vuoksi on edellytykset toimia laajan ammatillisen jatkokoulutuksen järjestäjänä. Se, että koulutuksen järjestämisvastuu kuuluisi Helsingin yliopistolle, sisältäisi vastuun mm. opiskelijavalinnoista, koulutuksen laadusta ja todistusten myöntämisestä opiskelijoille. Järjestämisvastuun osoittaminen Helsingin yliopistolle ei kuitenkaan estäisi mahdollista yhteistyötä muiden yliopistojen ja tahojen kanssa koulutuksen toteutuksessa.

Momentin mukaan koulutusta suorittamaan voitaisiin ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä. Lisävaatimuksena olisi, että henkilö on eläinlääkärin perustutkinnon suorittamisen jälkeen toiminut vähintään vuoden ajan erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä. Opiskelijoiden valinnasta päätäisi yliopisto. Yliopisto päättäisi myös opiskelijavalinnan perusteista. Hallintolain (434/2003) mukaisista hyvän hallinnon perusteista on johdettavissa vaatimus siitä, että valintakriteereiden tulee olla koulutustoiminnan tavoitteisiin nähden oikeasuhteisia ja että valinnassa hakijoita tulee kohdella tasapuolisesti. Erikoiseläinlääkäriskoulutus järjestettäisiin koulutusohjelmoina, joiden tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna olisi kolme vuotta. Koulutuksen pituudella on yhteys koulutuksen luonteeseen ja laatuun, eikä vähimmäispitua koskevan säännöksen katsota estävän koulutuksen sisällön joustavaa kehittämistä. Erikoiseläinlääkärikoulutuksen uudistuksen yhtenä tavoitteena on poistaa niitä koulutusjärjestelmään liittyviä pullonkauloja, jotka aiheuttavat merkittäviä eroja opintojen tavoitellun ja todellisen keston välillä. Opiskelijoiden elämäntilanteesta ja työtilanteesta johtuen täysipäiväinen opiskelu ei kuitenkaan ole läheskään kaikissa tapauksissa mahdollista, mistä johtuen mainitut erot voivat vähentyä, mutta eivät kokonaan poistua.

Momentissa olisi myös säännös mahdollisten aiempien, esimerkiksi ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta. Se olisi muotoiltu yliopistolain 44 §:n 3 momenttiin kohdistuvaksi viittaussäännökseksi.

Yliopistolain 44 §:ssä säädetään lisäksi opiskelijan oikeudesta saada yliopistolta tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta omaan opintosuoritukseensa. Yliopistolaissa on eräitä muitakin sellaisia säännöksiä, joita sovelletaan kaikkiin opiskelijoihin eli muihinkin kuin tutkinto-opiskelijoihin, ja jotka voivat tulla sovellettaviksi myös ehdotettua erikoiseläinlääkärikoulutusta suorittaviin henkilöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi säännökset opiskelijan kurinpidosta.

Pykälän 3 momentissa olisi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin koulutuksen puitteita koskevat tarkemmat säännökset. Lähtökohta on, että alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot sekä tieteelliset, taiteelliset ja ammatilliset jatkotutkinnot kuuluvat hallinnollisesti opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle, mutta koska uudistuksen yhteydessä erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luovuttaisiin, koulutuksen ohjausvastuun siirrolle maa- ja metsätalousministeriöön ei olisi estettä. Ehdotettu säädöstaso mahdollistaisi, että palvelujärjestelmän tarpeiden muuttuessa asetukseen voitaisiin tehdä muutoksia nykyistä kevyemmällä käsittelyllä.

42 §. *Oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä.* Pykälän otsikko muutettaisiin sen selkeyttämiseksi, että erikoiseläinlääkärinä toimimisessa on kyse oikeudesta käyttää suojattua ammattinimikettä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että erikoiseläinlääkärin nimikkeellä voisi toimia 41 b §:ssä tarkoitetun erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittanut eläinlääkäri. Lisäksi momentissa säilytettäisiin säännös, joka koskee lakkautettavan erikoiseläinlääkärin tutkinnon suorittaneiden vastaavaa oikeutta käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä. Erikoiseläinlääkäri-nimikettä saisi lisäksi käyttää eläinlääkäri, jolle Ruokavirasto on päätöksellään myöntänyt tämän oikeuden.

Pykälän 2 momentti, joka koskee EU-lainsäädännön mukaista ammattipätevyyden tunnustamista, vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti vastaisi pääosin voimassa olevaa 3 momenttia, mutta momentissa olevan asetuksenantovaltuuden muotoilua muutettaisiin jäljempänä jaksossa 8 ehdotetulla tavalla.

Siirtymäsäännökset. Ehdotetun lain voimaantulosäännöksen yhteyteen ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan laki ei vaikuta niihin oikeuksiin käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä, jotka on saatu ennen lain voimaan tuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Lähtökohtaisesti niissä tapauksissa, joita ehdotettu 42 §:n 1 momentti ei kata, on kyse aiemmista viranomaispäätöksistä, jotka on tehnyt Ruokavirastoa edeltänyt viranomainen. Näiden päätösten voimaan jääminen on lähtökohtana myös hallintopäätösten pysyvyyttä koskevan periaatteen vuoksi. Lisäksi säännös kattaisi eräät

tapaukset kuten tarttuvien eläintautien erikoiseläinlääkärit, jotka eivät ole suorittaneet tutkintomuotoista koulutusta, vaan saavuttaneet oikeuden käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä kumottavaksi tarkoitetun erikoiseläinlääkärin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä annetun valtioneuvoston asetuksen 8 §:n 5 momentissa säädetyllä tavalla. Tämä tarkoitti vähintään seitsemän vuoden mittaista työskentelyä laillistettuna eläinlääkärinä tarttuvien eläintautien torjunnan ja hoidon piirissä yliopiston hyväksymällä tavalla ennen 1.1.2003 sekä tarttuvien eläintautien erikoisalaa koskevan kuulustelun suorittamista hyväksyttävästi.

On mahdollista, mutta ei kovin todennäköistä, että esitetyn muutoksen voimaantulohetkellä on vireillä ulkomailla suoritetun erikoiseläinlääkärikoulutuksen tunnustamista koskevia hakemuksia, joita käsitellessään Ruokavirasto on määrännyt hakijalle korvaavia toimenpiteitä tai lisäopintoja. Tätä tilannetta varten ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan tällaiset hakemukset käsiteltäisiin kumottavien säännösten mukaisesti. Lisävaatimuksia määrättäessä ulkomailla hankittua pätevyyttä verrataan Suomessa suoritettavaa koulutusta koskeviin vaatimuksiin. Säännöksellä turvattaisiin se, ettei kansallisten säännösten muuttuminen lisävaatimusten asettamishetken ja tunnustamispäätöksen teko hetken välillä vaikuttaisi hakijoiden asemaan.

7.2 Yliopistolaki

7 §. Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkintorakenne. Pykälän 1 ja 2 momentista poistettaisiin maininta ammatillisista jatkotutkinnoista. Voimassa olevassa pykälässä ammatilliset jatkotutkinnot mainitaan yliopistossa suoritettavina tutkintoina alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen sekä tieteellisten ja taiteellisten jatkotutkintojen rinnalla. Käytännössä erikoiseläinlääkäritutkinto on kuitenkin ainoa ammatillinen jatkotutkinto, jonka yliopistossa voi enää suorittaa. Kun esityksen mukaan myös erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luovuttaisiin, pykälän maininta ammatillisista jatkotutkinnoista jäisi tarpeettomaksi.

37 §. Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkintorakenne. Pykälän 7 ja 8 momentti ehdotetaan kumottaviksi. Ensiksi mainittu momentti koskee opiskelijavalintaa ammatilliseen jatkotutkintoon johtaviin opintoihin, ja jälkimmäinen momentti sisältää valtioneuvostolle annetun valtuuden antaa tarkempia säännöksiä kelpoisuudesta ammatilliseen jatkotutkintoon johtaviin opintoihin. Nämä säännökset muuttuisivat tarpeettomiksi, kun viimeinkin ammatillinen jatkotutkinto esityksen mukaan poistuisi yliopistotutkintojen joukosta.

Siirtymäsäännökset. Pykälässä olisi siirtymäsäännös, joka koskisi niiden opiskelijoiden asemaa, jotka lain voimaantulohetkellä opiskelevat lakkautettavaa ammatillista jatkotutkintoa varten. Kyse olisi käytännössä erikoiseläinlääkärin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesta tutkinnosta. Mainittu asetus on säädetty kumotun yliopistolain (645/1997) nojalla, mutta jätetty voimaan yliopistolain voimaannpanosta annetun lain (559/2009) 3 §:llä. Asetusta ei ole tämän jälkeen muutettu, vaikka nykyinen yliopistolaki sisältää valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella lakia tarkentavia säännöksiä ammatillisista jatkotutkinnoista.

Pykälässä säädettäisiin, että opiskelija voisi joko suorittaa tutkinnon tai siirtyä suorittamaan esityksen mukaista uudenmuotoista erikoiseläinlääkärikoulutusta. Yliopisto määräisi siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä. Jos tutkintoa ei olisi suoritettu neljän vuoden kuluessa, opiskelija siirtyisi uudenmuotoiseen erikoiseläinlääkärikoulutukseen.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Muutettavassa yliopistolain 7 §:ssä olisi nykyistä vastaava asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista, siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), sekä yliopistoissa suoritettavien korkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä. Lisäksi pykälässä olisi nykyistä vastaava valtuussäännös, jonka mukaan koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistelee yhteistyössä yliopistojen kanssa. Valtuussäännösten katsotaan olevan tarpeellisia ja lain tason sääntely huomioon ottaen perustuslain 80 §:n 1 momentin näkökulmasta riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 41 b §:n mukaan erikoiseläinlääkärikoulutuksesta säädetäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Nykytilanteessa erikoiseläinlääkäriin tutkintoon johtavasta koulutuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ehdotus olisi linjassa sen kanssa, että myös erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta on siitä lähtien, kun mainittujen koulutusten tutkintomuotoisuudesta luovuttiin, säädetty ministeriön asetuksen tasoisella säädöksellä.

Erikoiseläinlääkärikoulutuksen järjestämistä ja opiskelijoiden oikeusasemaa koskevat perussäännökset olisivat laissa. Valtuussäännös mahdollistaisi tarkempien säännösten antamisen erikoiseläinlääkärikoulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista, koulutuksesta annettavasta todistuksesta ja muista opintojen perusteista. Asetuksella annettava sääntely olisi lain perussäännösten sisältö ja reunaehdot huomioon ottaen melko teknisluonteista. Asetuksenantovaltuuksien katsotaan olevan perustuslain 80 §:n 1 momentin näkökulmasta riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 42 §:n 3 momentissa säilyisi pääosin nykyistä vastaava asetuksenantovaltuus, joka koskee sellaisten ulkomailla suoritettujen erikoispätevyysien tunnustamisessa vaadittavia lisäopintoja, jotka eivät kuulu ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain piiriin. Momentissa olevan asetuksenantovaltuuden muotoilua väljennettäisiin siten, että lisäopinnoista *voitaisiin antaa* tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Kolmansissa maissa järjestettävät erikoistumiskoulutukset vaihtelevat kestoja ja sisältönsä osalta suuresti, ja käytännössä niiden tunnustaminen Suomessa edellyttää tapauskohtaista hakijan pätevyyden ja erikoiseläinlääkäriin pätevyyksiä koskevien kansallisten vaatimusten vertailua. Tästä syystä lain edellyttämä vastaavuusvertailu voi tapahtua myös toimivaltaisessa viranomaisessa ilman asetustasoisia tarkempia säännöksiä.

Tarkoitus on, että uudistuksen yhteydessä kumottaisiin erikoiseläinlääkäriin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkäriin annettu valtioneuvoston aset. Lisäksi muutettaisiin yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ää sekä tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitettä. Erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luopuminen huomiodaan lisäksi erikseen yliopistotutkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä annetun asetuksen (464/1998) uudistamisen yhteydessä.

9 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2023.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotettujen säännösten ja uusien asetustasoisien säännösten toimeenpano kuuluisi erityisesti koulutuksen järjestäjänä toimivalle Helsingin yliopistolle. Uudistettavan sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata maa- ja metsätalousministeriössä Helsingin yliopiston, Ruokaviraston ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävän tavanomaisen yhteistyön kautta sekä muun muassa seuraamalla erikoiseläinlääkärikoulutuksen suorittavien määriä ja heidän sijoittautumistaan työmarkkinoille. Esitys mahdollistaisi aiempaa tehokkaammin erikoiseläinlääkärikoulutuksen jatkuvan arvioinnin ja kehittämisen eläinlääkintähuoltojärjestelmään liittyvien tarpeiden mukaan.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei ole riippuvainen muista vireillä olevista lainsäädäntöhankkeista.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole kytkentää valtion vuoden 2023 talousarvioon siten, että esitys tulisi käsitellä sen yhteydessä.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Tieteen ja ylimmän opetuksen vapaus

Perustuslain 16 §:n 3 momentti turvaa tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapauden. Perustuslain 123 §:n mukaisesti yliopistoilla on itsehallinto.

Valtioneuvoston tai ministeriön asetuksella ei voida määritellä oppiaineiden tai koulutusohjelmien sisältöä, sillä se kuuluu tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapauteen ja yliopistojen itsehallinnon piiriin (ks. esim. PeVL 19/2004). Tutkintojen tavoitteiden, opintojen rakenteen ja opintojen muiden perusteiden määrittelyn ei sen sijaan voida katsoa kuuluvan tieteen ja ylimmän opetuksen vapauden piiriin, vaan yliopistoilla on perustuslaissa turvattu autonomia niiden hoitaessa lakisääteistä tehtäväänsä siten kuin sitä on koulutusvastuun osalta lainsäädännössä täsmennetty.

Ehdotetulla erikoiseläinlääkärikoulutuksen ohjauksen siirrolla maa- ja metsätalousministeriöön ei ole vaikutusta yliopistojen itsehallintoon. Yliopistot vastaavat edelleen koulutusten sisällöstä. Yliopistot osallistuvat lisäksi koulutuksen tavoitteita, opintojen rakennetta ja muita opintojen perusteita koskevien asetustasoisien säännösten valmisteluun.

Lakiehdotuksen ei edellä esitetyillä perusteilla voida katsoa puuttuvan perustuslailla suojattuun yliopistojen itsehallintoon tai rajoittavan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapautta.

Henkilötiedot

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on hiljattain tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti mainitun asetuksen ja tietosuojaa koskevan kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään yleisen tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4–5).

Yleisen tietosuojasetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Henkilötietojen käsittely on asetuksen mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohta c alakohta) taikka yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjän julkisen vallan käyttöön (6 artikla 1 kohta e alakohta). Asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mainittuihin käsittelyperusteisiin liittyvästä kansallisesta liikkumavarasta eli mahdollisuudesta säätää kansallisia säännöksiä tarkemmin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Kansallisesti voidaan säätää muun muassa käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, tietojen luovuttamisesta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja säilytysajoista. Jäsenvaltioiden lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

Ehdotetun eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 32 §:n mukaan eläinlääkäriammattin harjoittajista pidettäisiin rekisteriä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi. Rekisteriin merkitään pykälän 2 momentissa yksilöivät ammatinharjoittajan ja ammatinharjoittamisoikeutta koskevat perustiedot. Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriin voidaan lisäksi tallettaa laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot eläinlääkäriammattin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta.

Tämä rekisterinpito on tarpeen laissa säädetyn eläinlääkäriammattin harjoittajien valvonnan suorittamiseksi. Henkilötietojen käsittelyn perusteina on siten yleisessä tietosuoja-asetuksessa mainittu rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite. Ehdotetun rekisterin tietosisältöä koskevan sääntelyn katsotaan olevan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen kansallisen liikkumavaran sallimaa sekä oikeasuhteista viranomaisvalvontaan liittyvät tarpeet huomioon ottaen.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa on muutettavaksi ehdotetun 32 §:n lisäksi myös eräitä muita henkilötietojen suojaan liittyviä säännöksiä, jotka on lailla 75/2019 päivitetty yleisen tietosuoja-asetuksen vuoksi. Näiden säännösten suhdetta yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksiin ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön on käsitelty mainittua lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 26/2018 vp).

Tietyt eläinlääkärirekisteriin merkittävät ammatinharjoittamisoikeuden rajoituksia koskevat päätökset annetaan asioissa, joissa viranomaisen on lain 5 luvun säännösten soveltamiseksi tarpeen käsitellä ammatinharjoittajan terveydentilaa koskevia tietoja. Yleisen tietosuoja-asetuksen terminologiassa tällöin on kyse asetuksen 9 artiklassa säädettyistä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevista tiedoista. Kyseisten tietojen käsittely on asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan kielletty, mutta siitä voidaan poiketa, jos mainitun artiklan 2 kohdan edellytykset täyttyvät. Tällainen poikkeaminen on mahdollista esimerkiksi, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Tietosuojalakiin (1050/2018) sisältyy säännös, jonka mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan kieltoa ei sovelleta muun muassa tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Eläinlääkärirekisteriin merkittävät tiedot eläinlääkäriammattin harjoittajaan kohdistetuista rikosten tai rikkomusten vuoksi kohdistetuista turvaamistoimista, rikosoikeudellisista sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa säädettyjä rikollista tekoa, rangaistusta ja rikokseen liittyviä seuraamuksia koskevia henkilötietoja. Artiklassa säädetään näiden henkilötietojen käsittelystä seuraavasti: ”Rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa.” Esityksessä katsotaan, että eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 5 ja 6 luvussa on asianmukaiset ja riittävän tarkkarajaiset säännökset siitä, minkä viranomaistehtävien hoidossa voi olla perusteita käsitellä rikollista tekoa, rangaistusta tai rikoksen seuraamusta koskevia tietoja. Esityksessä katsotaan, että julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 ja 28 kohdan mukaiset, myös eläinlääkärirekisterin tietoja koskevat salassapitosäännökset ovat tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja suojatoimia.

Tiedonsaantioikeudet

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 40 §:ssä säädettäisiin Ruokaviraston ja aluehallintoviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä tietoja ja selvityksiä valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä samoin kuin apteekilta ja lääketukkukaupalta.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaiselle säädettävää oikeutta saada tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja katsonut, että jos luovutettavien tietojen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi, saantioikeudet ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (mm. PeVL 17/2016 vp, s. 5—6). Esityksessä tietojensaantioikeus sidottaisiin siihen, että tiedot ovat kyseessä olevassa laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä.

Ponsi

Lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisessa säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

1.

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 32, 40 ja 42 §, sellaisina kuin ne ovat, 32 § laeissa 301/2006 ja 1087/2010, 40 § laissa 1484/2009 sekä 42 § osaksi laeissa 301/2006 ja 1094/2007, sekä

lisätään 39 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 29/2021, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 41 b § seuraavasti:

32 §

Eläinlääkärirekisteri

Ruokavirasto pitää tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi rekisteriä eläinlääkäriammattin harjoittajista. Eläinlääkärirekisteriin merkitsemisen yhteydessä Ruokavirasto antaa eläinlääkäriammattin harjoittajalle tunnusnumeron.

Rekisteriin talletettavia tietoja ovat:

- 1) eläinlääkäriammattin harjoittajan nimi, henkilötunnus, tunnusnumero, laillistamispäivä ja tiedot mahdollisesti suoritetusta erikoiseläinlääkärikoulutuksesta;
- 2) eläinlääkäriammattin harjoittajan työpaikka- ja yhteystiedot sekä toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana;
- 3) aika, jolloin eläinlääketieteen opiskelijalla on 7 §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriin ammattia;
- 4) aika, jolloin henkilöllä on 7 a §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriin ammattia;
- 5) aika, jolloin eläinlääkäriammattin harjoittaja 8 §:n nojalla väliaikaisesti tarjoaa eläinlääkäripalveluja;
- 6) ammatinharjoittamisoikeuden väliaikainen rajoittaminen tai kieltäminen; ja
- 7) toistaiseksi voimassa oleva ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen tai kieltäminen.

Ruokavirasto voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot eläinlääkäriammattin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta. Nämä tiedot samoin kuin 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan tallettaa rekisteriin, vaikka asiaa koskeva päätös ei ole lainvoimainen. Lisäksi Ruokavirasto voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin muita kuin 2 momentin 1 kohdassa mainittuja tietoja suoritetusta jatkokoulutuksesta.

39 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta yliopiston päätökseen säädetään yliopistolaissa (558/2009).

40 §

Tiedonsaantioikeus

Ruokavirastolla ja aluehallintovirastolla on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksettua valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä samoin kuin apteekilta ja lääketukkukaupalta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset.

41 b §

Erikoiseläinlääkärikoulutus

Erikoiseläinlääkärikoulutus on työelämässä jo toimineille eläinlääkäreille tarkoitettua koulutusta, jonka tavoitteena on syventää eläinlääkärin osaamista ja asiantuntijuutta tietyllä erikoisalalla sekä varmistaa erikoisalan osaaminen eläinlääkintäalan palvelujärjestelmässä ja muissa eläinlääkärille soveltuviissa tehtävissä.

Erikoiseläinlääkärikoulutusta järjestää Helsingin yliopisto. Se ottaa opiskelijat ja päättää opiskelijavalinnan perusteista. Koulutusta suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä ja laillistamisen edellytyksenä olevan pätevyyden hankittuaan toiminut vähintään vuoden ajan erikoisalaan soveltuviissa tehtävissä. Erikoiseläinlääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmalla, jonka tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna on kolme vuotta. Opiskelijan oikeuteen lukea hyväkseen tai korvata opintoja sovelletaan, mitä yliopistolain 44 §:n 3 momentissa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä erikoiseläinlääkärikoulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista, koulutuksesta annettavasta todistuksesta ja muista opintojen perusteista.

42 §

Oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä

Eläinlääkärillä on oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä, jos hän on suorittanut 41 b §:ssä tarkoitetun erikoiseläinlääkärikoulutuksen tai asetuksella säädetyn erikoiseläinlääkärin tutkinnon taikka jos Ruokavirasto on myöntänyt hänelle tämän oikeuden ulkomailla hankitun pätevyyden perusteella.

Ruokavirasto päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun erikoiseläinlääkärin pätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Ruokavirasto voi myöntää oikeuden toimia erikoiseläinlääkärinä henkilölle, joka on muualla kuin Suomessa suorittanut erikoiseläinlääkärikoulutusta vas-

taavan koulutuksen. Laillistamisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on suorittanut Suomessa tarvittavat lisäopinnot eläinlääketieteen alalta. Lisäopinnoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämä laki ei vaikuta ennen sen voimaan tuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti saatuun oikeuteen käyttää erikoiseläinlääkäriä nimikettä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat erikoiseläinlääkäriä pätevyyden tunnustamista koskevat hakemukset käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos hakijalle on ennen lain voimaan tuloa määrätty korvaavia toimenpiteitä tai lisäopintoja.

Laki

yliopistolain 7 ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yliopistolain (558/2009) 37 §:n 7 ja 8 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1172/2014, sekä

muutetaan 7 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1172/2014 ja 1367/2018, seuraavasti:

7 §

Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkintorakenne

Yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä ja taiteellisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena yliopisto-opetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta.

Ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan alemman korkeakoulututkinnon tai sitä vastaavan koulutuksen jälkeen. Ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksella säädettävillä aloilla myös siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa, jos se on taroituksenmukaista koulutusalaan liittyvien ammatillisten vaatimusten kannalta. Tieteellinen ja taiteellinen jatkotutkinto suoritetaan ylemmän korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yliopistoissa suoritettavien korkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Opiskelija, joka on ennen tämän lain voimaantuloa aloittanut ammatillisena jatkotutkintona suoritettavaan erikoiseläinlääkärin tutkintoon johtavan koulutuksen, voi suorittaa tutkinnon tai siirtyä suorittamaan eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 41 b §:n mukaista erikoiseläinlääkärikoulutusta. Opiskelija siirtyy kuitenkin suorittamaan mainittua erikoiseläinlääkärikoulutusta, jollei hän ole suorittanut tutkintoa 31 päivään heinäkuuta 2027 mennessä. Yliopisto määrää siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä. Opiskelija voi siirtyessään lukea hyväkseen tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyneet opintosuorituksensa. Opiskelijoihin, jotka jatkavat tutkinnon suorittamista, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1.

Laki**eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 32, 40 ja 42 §, sellaisina kuin ne ovat, 32 § laeissa 301/2006 ja 1087/2010, 40 § laissa 1484/2009 sekä 42 § osaksi laeissa 301/2006 ja 1094/2007, sekä

lisätään 39 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 29/2021, uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 41 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

32 §

Eläinlääkärirekisteri

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi rekisteriä eläinlääkäriammattin harjoittajista. Eläinlääkärirekisteriin merkitsemisen yhteydessä Elintarviketurvallisuusvirasto antaa eläinlääkäriammattin harjoittajalle tunnusnumeron.

Rekisteriin talletettavia tietoja ovat:

- 1) eläinlääkäriammattin harjoittajan nimi, henkilötunnus, tunnusnumero, laillistamispäivä ja tiedot mahdollisesti suoritetusta erikoiseläinlääkäritutkinnosta;
- 2) eläinlääkäriammattin harjoittajan työpaikka- ja yhteystiedot sekä toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana;
- 3) aika, jolloin eläinlääketieteen opiskelijalla on 7 §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriä ammattia;
- 4) aika, jolloin henkilöllä on 7 a §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriä ammattia;
- 5) aika, jolloin eläinlääkäriammattin harjoittaja 8 §:n nojalla väliaikaisesti tarjoaa eläinlääkäripalveluja;
- 6) ammatinharjoittamisoikeuden väliaikainen rajoittaminen tai kieltäminen; ja

32 §

Eläinlääkärirekisteri

Ruokavirasto pitää tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi rekisteriä eläinlääkäriammattin harjoittajista. Eläinlääkärirekisteriin merkitsemisen yhteydessä *Ruokavirasto* antaa eläinlääkäriammattin harjoittajalle tunnusnumeron.

Rekisteriin talletettavia tietoja ovat:

- 1) eläinlääkäriammattin harjoittajan nimi, henkilötunnus, tunnusnumero, laillistamispäivä ja tiedot mahdollisesti suoritetusta *erikoiseläinlääkärikoulutuksesta*;
- 2) eläinlääkäriammattin harjoittajan työpaikka- ja yhteystiedot sekä toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana;
- 3) aika, jolloin eläinlääketieteen opiskelijalla on 7 §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriä ammattia;
- 4) aika, jolloin henkilöllä on 7 a §:n nojalla oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkäriä ammattia;
- 5) aika, jolloin eläinlääkäriammattin harjoittaja 8 §:n nojalla väliaikaisesti tarjoaa eläinlääkäripalveluja;
- 6) ammatinharjoittamisoikeuden väliaikainen rajoittaminen tai kieltäminen; ja

7) toistaiseksi voimassa oleva ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen tai kieltäminen.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot eläinlääkäriammattin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta. Nämä tiedot samoin kuin 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan tallettaa rekisteriin, vaikka asiaa koskeva päätös ei ole lainvoimainen.

39 §

Muutoksenhaku

40 §

Tiedonsaantioikeus

Elintarviketurvallisuusvirastolla ja aluehallintovirastolla on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä samoin kuin apteekilta ja lääketukkukaupalta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

7) toistaiseksi voimassa oleva ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen tai kieltäminen.

Ruokavirasto voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot eläinlääkäriammattin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta. Nämä tiedot samoin kuin 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan tallettaa rekisteriin, vaikka asiaa koskeva päätös ei ole lainvoimainen. *Lisäksi Ruokavirasto voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin muita kuin 2 momentin 1 kohdassa mainittuja tietoja suoritusta jatkokoulutuksesta.*

39 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta yliopiston päätökseen säädetään yliopistolaissa (558/2009).

40 §

Tiedonsaantioikeus

Ruokavirastolla ja aluehallintovirastolla on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä samoin kuin apteekilta ja lääketukkukaupalta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi *välttämättömät* tiedot ja selvitykset.

41 b §

Erikoiseläinlääkärikoulutus

Erikoiseläinlääkärikoulutus on työelämässä jo toimineille eläinlääkäreille tarkoitettua koulutusta, jonka tavoitteena on syventää eläinlääkärin osaamista ja asiantuntijuutta tietyllä erikoisalalla sekä varmistaa erikoisalan osaaminen eläinlääkintäalan palvelujärjestelmässä ja muissa eläinlääkärille soveltuvissa tehtävissä.

Erikoiseläinlääkärikoulutusta järjestää Helsingin yliopisto. Se ottaa opiskelijat ja päättää opiskelijavalinnan perusteista. Koulutusta suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä ja laillistamisen edellytyksenä olevan pätevyyden hankittuaan toiminut vähintään vuoden ajan erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä. Erikoiseläinlääkärikoulutus järjestetään

koulutusohjelman, jonka tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna on kolme vuotta. Opiskelijan oikeuteen lukea hyväkseen tai korvata opintoja sovelletaan, mitä yliopistolain 44 §:n 3 momentissa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä erikoiseläinlääkärikoulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista, koulutuksesta annettavasta todistuksesta ja muista opintojen perusteista.

42 §

Oikeus toimia erikoiseläinlääkärinä

Eläinlääkäreiden erikoistumisesta säädetään asetuksella. Ainoastaan asetuksella säädettyvät erikoistumisen pätevyysvaatimukset täyttävällä eläinlääkärillä on oikeus ilmoittaa olevansa erikoiseläinlääkäri.

Elintarviketurvallisuusvirasto päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun erikoiseläinlääkärin pätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Elintarviketurvallisuusvirasto voi myöntää oikeuden toimia erikoiseläinlääkärinä henkilölle, joka on muualla kuin Suomessa suorittanut erikoiseläinlääkärin tutkintoa vastaavan tutkinnon. Laillistamisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on suorittanut Suomessa tarvittavat lisäopinnot eläinlääketieteen alalta. Lisäopinnoista säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

42 §

Oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä

Eläinlääkärillä on oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä, jos hän on suorittanut 41 b §:ssä tarkoitetun erikoiseläinlääkärikoulutuksen tai asetuksella säädetyn erikoiseläinlääkärin tutkinnon taikka jos Ruokavirasto on myöntänyt hänelle tämän oikeuden ulkomailla hankitun pätevyyden perusteella.

Ruokavirasto päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun erikoiseläinlääkärin pätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia erikoiseläinlääkärinä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa *Ruokavirasto* voi myöntää oikeuden toimia erikoiseläinlääkärinä henkilölle, joka on muualla kuin Suomessa suorittanut *erikoiseläinlääkärikoulutusta* vastaavan koulutuksen. Laillistamisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on suorittanut Suomessa tarvittavat lisäopinnot eläinlääketieteen alalta. Lisäopinnoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämä laki ei vaikuta ennen sen voimaan tuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti saatun oikeuteen käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat erikoiseläinlääkärin pätevyyden tunnustamista koskevat hakemukset käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos hakijalle on ennen lain voimaan tuloa määrätty korvaavia toimenpiteitä tai lisäopintoja.

Laki

yliopistolain 7 ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yliopistolain (558/2009) 37 §:n 7 ja 8 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1172/2014, sekä

muutetaan 7 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1172/2014 ja 1367/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

*Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkinto-
rakenne*

Yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena yliopisto-opetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta.

Ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan alemman korkeakoulututkinnon tai sitä vastaavan koulutuksen jälkeen. Ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksella säädettyillä aloilla myös siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa, jos se on tarkoituksenmukaista koulutusalaan liittyvien ammatillisten vaatimusten kannalta. Tieteellinen, taiteellinen ja ammatillinen jatkotutkinto suoritetaan ylemmän korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yliopistoissa suoritettavien korkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yli-

7 §

*Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkinto-
rakenne*

Yliopistoissa voidaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä ja taiteellisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta täydennyskoulutuksena, avoimena yliopisto-opetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä muuta täydennyskoulutusta.

Ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan alemman korkeakoulututkinnon tai sitä vastaavan koulutuksen jälkeen. Ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksella säädettyillä aloilla myös siten, että koulutukseen ei kuulu alempaa korkeakoulututkintoa, jos se on tarkoituksenmukaista koulutusalaan liittyvien ammatillisten vaatimusten kannalta. Tieteellinen ja taiteellinen jatkotutkinto suoritetaan ylemmän korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yliopistoissa suoritettavien korkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yli-

opistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa.

opistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa.

37 §

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin ja erikoistumiskoulutukseen

Ammatilliseen jatkotutkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut:

1) soveltuvan ylemmän korkeakoulututkin-
non; taikka

2) soveltuvan ulkomaisen koulutuksen, joka
asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden
vastaaviin korkeakouluopintoihin.

Kelpoisuudesta ammatilliseen jatkotutkin-
toon johtaviin opintoihin säädetään tarkem-
min valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin ja erikoistumiskoulutukseen

7 ja 8 momentti kumotaan

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Opiskelija, joka on ennen tämän lain voi-
maantuloa aloittanut ammatillisena jatkotutkin-
tona suoritettavaan erikoiseläinlääkärin tutkin-
toon johtavan koulutuksen, voi suorittaa tutkin-
non tai siirtyä suorittamaan eläinlääkärinam-
matin harjoittamisesta annetun lain (29/2000)
41 b §:n mukaista erikoiseläinlääkärikoulu-
tusta. Opiskelija siirtyy kuitenkin suorittamaan
mainittua erikoiseläinlääkärikoulutusta, jollei
hän ole suorittanut tutkintoa 31 päivään heinä-
kuuta 2027 mennessä. Yliopisto määrää siirty-
miseen liittyvistä järjestelyistä. Opiskelija voi
siirtyessään lukea hyväkseen tutkintoon johta-
vaan koulutukseen sisältyneet opintosuorituk-
sensa. Opiskelijoihin, jotka jatkavat tutkinnon
suorittamista, sovelletaan tämän lain voimaan
tullessa voimassa olleita säännöksiä.